

Brak ustaleń pozwalających ocenić, czy syn powinien być zwolniony z opłat za pobyt ojca w domu pomocy społecznej, to nie drobiazg możliwy do uzupełnienia w drugiej instancji - takie okoliczności musi wyjaśnić organ pierwszej instancji, aby zagwarantować stronom pełne, dwuinstancyjne rozpoznanie sprawy.

Naczelny Sąd Administracyjny rozpatrywał sprawę dotyczącą opłaty za pobyt ojca skarżącego w domu pomocy społecznej. Wójt Gminy w listopadzie 2024 r. wydał decyzję, w której ustalił wysokość należności przypadającej na syna. Ten w odwołaniu nie tylko zakwestionował ustalenia organu, ale też złożył dodatkowy wniosek o zwolnienie go z opłat. Samorządowe Kolegium Odwoławcze uchyliło decyzję wójta i przekazało sprawę do ponownego rozpoznania, podkreślając, że pojawiły się nowe okoliczności, które wymagają przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego, a tego organ II instancji nie może samodzielnie wykonać.

Spór trafił do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, a następnie do NSA w trybie sprzeciwu od decyzji kasacyjnej. Kluczowa teza orzeczenia sprowadza się do stwierdzenia, że w aktach sprawy zabrakło materiału dowodowego, który pozwoliłby ocenić, czy skarżący spełnia przesłanki do zwolnienia z obowiązku partycypowania w kosztach pobytu ojca. Nie był to „drobiazg”, który można by uzupełnić na etapie odwołania. Brak tych danych sprawiał, że strony postępowania nie miały pełnego obrazu sytuacji, a to pozbawiałoby je prawa do dwuinstancyjnego rozpoznania sprawy. NSA zaakcentował, że obowiązkiem organu I instancji jest zebranie i wyjaśnienie wszystkich okoliczności mających wpływ na możliwość zwolnienia z opłat, a następnie wydanie decyzji dopiero po takim postępowaniu.

Sąd przypomniał również, że sprzeciw od decyzji kasacyjnej ma wąski zakres kontroli. Nie służy badaniu prawa materialnego ani ustalaniu stanu faktycznego na nowo. Sąd sprawdza jedynie, czy organ odwoławczy zasadnie uznał, że zachodzą przesłanki z art. 138 § 2 k.p.a. do uchylenia decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Z tego względu zarzuty dotyczące naruszenia przepisów materialnych jak ustawy o gospodarce nieruchomościami czy ustawy o pomocy społecznej były w tej sprawie bezprzedmiotowe.

NSA wyjaśnił, że przeprowadzenie postępowania uzupełniającego przez organ II instancji jest możliwe jedynie w ograniczonym zakresie, gdy nie narusza zasady dwuinstancyjności. Jeżeli jednak, tak jak tutaj, konieczne byłoby zebranie zupełnie nowego materiału dowodowego i przeanalizowanie przesłanek zwolnienia z opłaty, organ odwoławczy nie może zastępować organu pierwszej instancji. W przeciwnym razie sprawa byłaby w praktyce rozstrzygnięta tylko raz, a strona zostałaby pozbawiona prawa do dwukrotnego rozpoznania jej sprawy.

W ocenie NSA zarówno Samorządowe Kolegium Odwoławcze, jak i Wojewódzki Sąd Administracyjny trafnie oceniły, że braki dowodowe w sprawie są tak istotne, iż uniemożliwiają rzetelną kontrolę instancyjną. Zastosowanie art. 138 § 2 k.p.a. czyli uchylenie decyzji wójta i odesłanie sprawy do ponownego rozpatrzenia było więc w pełni uzasadnione. Dopiero po zebraniu prawidłowego materiału dowodowego organ I instancji będzie mógł zdecydować, czy i w jakim zakresie syn powinien zostać zwolniony z obowiązku pokrywania kosztów pobytu ojca w DPS.

Orzeczenie NSA pokazuje, że w sprawach dotyczących opłat za DPS istotne znaczenie mają nie tylko przepisy prawa materialnego, ale przede wszystkim prawidłowe prowadzenie postępowania dowodowego. Jeśli brakuje podstawowych ustaleń, sprawa musi wrócić do organu pierwszej instancji w przeciwnym razie naruszona zostałaby zasada dwuinstancyjności i prawo stron do rzetelnej kontroli

NSA: przesłanki zwolnienia z opłaty za pobyt w DPS - braki w materiale dowodowym

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: sobota, 04, październik 2025 15:37

Patrycja Grebla-Tarasek

Odsłony: 1080

instancyjnej.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 września 2025 r. sygn. I OSK 1044/25

Źródło: [CBOSA](#)